Raport MAiC o samorządach

Kategoria: Aktualności
Opublikowano: niedziela, 13, styczeń 2013 07:00
Jarosław Komża
Odsłony: 1952

Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji przygotowało raport *"Ocena funkcjonowania samorządu lokalnego"*. Materiał opracowano na podstawie odpowiedzi ankietowych samorządów. Prezentujemy Państwu syntezę zaprezentowanego 9 stycznia raportu (treść pochodzi z dokumentu MAiC, śródtytuły od redakcji).

Finanse

Narastające problemy finansowe samorządów nie mają jednego źródła. Nie wynikają tylko z decyzji ustawodawcy, które uszczupliły dochody samorządów z tytułu udziałów w PIT (dwustopniowa skala podatkowa, ulga prorodzinna) i podatku od nieruchomości (zwolnienia). Decyzje te tworzą jednak zagrożenie dla stabilnych warunków do realizacji zadań. Ryzyko niespełnienia przez wiele JST ustawowych ograniczeń w zakresie gospodarki finansowej (art. 242 i art. 243 ustawy o finansach publicznych) dowodzi potrzeby pilnych, systemowych decyzji. Nie można ich sprowadzać do ustawowego zwiększenia dochodów JST.

Finansowanie samorządów zależne jest już w przeważającej mierze od środków przekazywanych w formie dotacji i subwencji (51,2% z 171,3 mld zł w 2011 r.), głównie z poziomu centralnego. Katalog dochodów własnych w relatywnie niewielkim stopniu opiera się na podatkach samorządowych, co nie tworzy warunków dla większej odpowiedzialności władz lokalnych wobec mieszkańców za wydatkowanie środków.

Szereg samorządów gminnych i powiatowych to jednostki małe i słabe finansowo. W perspektywie czasu mogą one nie być w stanie udźwignąć trudniejszych i droższych zadań publicznych starzejącego się kraju. Najmniejsze samorządy gminne mimo najwyższych wydatków na mieszkańca nie posiadają dużych zdolności rozwojowych. Przez to nie są w stanie skutecznie wpływać na podniesienie jakości życia swoich mieszkańców. Nie chodzi tu tylko o potencjał finansowy. Jednostki takie mają ograniczone eksperckie zasoby kadrowe, przez co niższy jest ich ogólny potencjał instytucjonalny. Wpływa to negatywnie na warunki bieżącego zarządzania i rozwoju tych wspólnot.

Współpraca JST

Alternatywą dla małych samorządów gminnych jest współpraca. Samorządowe prawo ustrojowe od lat przewiduje wiele form kooperacji (porozumienia i związki międzygminne, spółki komunalne etc.), wśród których brakuje jednak postulowanych przez samorządy związków gminno-powiatowych. W ustawach szczególnych tkwią jednak bariery, które podważają sens współpracy. W niektórych przypadkach prawo nie pozwala na tworzenie wspólnych instytucji usługowych na terenie np. kilku gmin. Usunięcie tych i podobnych barier dałoby samorządom jasny sygnał, że inicjatywa reorganizacyjna znajduje się po ich stronie.

Organizacja JST w świadczeniu usług

System organizacji samorządowych struktur wewnętrznych jest sam w sobie przeszkodą dla rozwoju samorządowych instytucji usługowych. Poza personelem zajmującym się świadczeniem usług mieszkańcom, ustawowa konstrukcja tych instytucji wymusza istnienie w nich dodatkowych stanowisk obsługowych.

System ten nie tylko utrudnia zarządzanie z poziomu organów samorządowych. Ogranicza również

Phoca PDF

możliwości wprowadzania oszczędności, lepszej organizacji pracy i utrudnia wprowadzenie jednolitych rozwiązań informatycznych na poziomie danego samorządu jako „całości". Niepotrzebnie mnoży czynności podejmowane w ramach struktur samorządowych, ale również wydatnie zwiększa nakład pracy w innych instytucjach publicznych, z którymi regularnie stykają się samorządy. Chodzi tu m.in. o urzędy skarbowe (deklaracje i rozliczenia VAT), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (deklaracje i składki ubezpieczeniowe), czy liczne obowiązki sprawozdawcze, głównie względem GUS.

Działania zwiększające stopień autonomii organizacyjnej organów samorządowych nie stanowią zagrożenia dla realizacji usług publicznych. Wręcz przeciwnie. Uwalniają dla nich większy potencjał. Tworzą również warunki dla powstania systemu „uczącego się", który posiada zdolność do poprawiania jakości swego działania poprzez zdobywanie doświadczeń, tworzenie najlepszych praktyk oraz dzielenie się nimi.

Źródło: materiał MAiC dla KWRiST

Phoca PDF